

Kultur- og kirkedepartementet
Pb. 8030 Dep
0030 Oslo

Vår ref.: 2004/354

Deres ref.:

Oslo, 14. april 2004

OMDANNING AV NORSK SPRÅKRÅD

Arkiv, bibliotek og museer er viktige forvaltere og formidlere av kultur og informasjon, med norsk språk og litteratur som et av hovedområdene. Som det sentrale utviklingsorgan for disse tre sektorene støtter ABM-utvikling behovet for omdanningen av Norsk språkråd til et mer utadrettet kompetanseorgan for norsk språk.

Språkutvikling

Bibliotek på alle nivå er sentrale institusjoner i formidlingen av norsk språk og litteratur. Gjennom de ulike innkjøpsordningene for litteratur har folkebibliotek en særskilt rolle innen formidling av ny, norsk litteratur. Både folke- og skolebibliotekene har barn og ungdom som sine viktigste brukere, og legger vekt på å formidle både litteratur og kunnskap til denne målgruppen. Tilgang til et mangfoldig utvalg av norskspråklig skjønn- og faglitteratur er her viktig for å skape gode lesere og språkbrukere.

Bibliotekene er også viktige institusjoner for spredning av offentlig informasjon både nettbasert og i trykt form. For at informasjon skal nå frem til brukere på ulike språknivå, er det viktig at språket er klart og presist. Mye av informasjonen formidles via Internett, og vi vil understreke behovet for at informasjon fra norske institusjoner og organisasjoner skal foreligge på norsk.

Dagens samfunn bærer preg av et kulturelt mangfold også på språkområdet. Norsk språk påvikes av dette, og er slik sett et levende språk. Kultur- og kirkedepartementet berører i høringsnotatet den totale språksituasjonen i Norge, men anbefaler ikke at den nye institusjonen skal få ansvar for språksituasjonen til brukerne av minoritetsspråk. Vi ser det som ønskelig at spørsmålet om forholdet mellom norsk språk og minoritetsspråkene blir drøftet parallelt med

etableringen av et nytt språkpolitisk organ. Høringsnotatet legger vekt på at den nye institusjonen skal ha forankring i samfunnet og et målrettet samarbeidsnettverk. På bakgrunn av den heterogene språksituasjonen i de større byene, mener vi det er naturlig å etablere kontakt og konkrete samarbeidsprosjekt med Norges forskningsråd, universitet og høyskoler for å følge og dokumentere utviklingen av norsk språk og påvirkningen fra de største minoritetsspråkene.

Domenetap

I likhet med Språkrådet er ABM-utvikling bekymret for det språklige domenetap som finner sted i en stadig mer globalisert verden. Dette er blant annet tydelig innen høyere utdanning, forskning og næringsliv. Vi er enige i at gode kunnskaper i engelsk og andre språk er nødvendig, men dette må ikke gå på bekostning av norsk.

Når det gjelder abm-området (arkiv, bibliotek og museum), ser vi behov for tiltak som fremmer utvikling og bruk av norsk fagterminologi. Innen arkiv, bibliotek og museer legges internasjonale standarder til grunn, noe som er viktig for å sikre en best mulig samhandling mellom sektorene i ulike land. Andelen standarder som foreligger på norsk er stadig synkende. Fra 1993 til 2002 har andelen sunket fra 66% til 22 %. Hvis standarder ikke blir oversatt til norsk, er det fare for at vi ikke får en vedtatt fagterminologi på alle områder. Norsk vil kunne lide domenetap til fordel for engelsk. Norskspråklige standarder er også ønskelig for å sikre at innholdet i standardene virkelig blir forstått. I Kulturmeldingen uttrykkes det slik:
"Den største utfordringa er difor å hindra at norsk som det naturlege brukspråk blant nordmenn etter kvart vert trengd til sides av engelsk innanfor sentrale delar av samfunnslivet"
(pkt. 12.2 Mål og rammer for språkpolitikken)

Når det gjelder utdannings- og forskningssektoren, så vil sikring av gode vilkår for produksjon av lærebøker innen høyere utdanning og for publisering og formidling av forskningsresultat på norsk, være av betydning for brukere av abm-institusjonene, særlig gjelder dette bibliotek. Vi oppfordrer den nye institusjonen til å samarbeide med utdannings- og forskningssektoren for å utvikle rammebetingelser som medvirker til dette.

Strategi og organisering

Språkpolitiske spørsmål er av stor samfunnsmessig betydning, og ABM-utvikling mener derfor det nye organet bør ha et overordnet, sektorovergripende ansvar for at norsk språk utvikles og brukes i alle deler av samfunnet.

Den interne organiseringen må ta sikte på å kunne møte de utfordringer både det norske språk og det nye organet vil stå overfor. Utviklingen av et bredt kontaktnett og en dialog med ulike brukergrupper vil være viktig for å oppnå målsetningen om å bli en tydelig aktør i det norske samfunn. Et viktig element er å arbeide for øke

interessen og debatten om norsk språk. De nye organet bør derfor videreføre og videreutvikle informasjons- og rådgivningsoppgavene til Språkrådet.

Vennlig hilsen

Jon Birger Østby
direktør

Leikny Haga Indergaard
avd. direktør

Saksbehandler: Sidsel Hindal